

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

<p>Vse pise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:</p> <p>Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6</p> <p>Rokopisov ne vračamo. Vse pošiljatelj je pošiljati franco.</p>	<p>Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje</p> <p>Za neorganizirane 25 — D. za naročnike v inozemstvu 35 — D. letno. Posamezna številka po 1 — D.</p>	<p>Za oznanila je plačati od enostolne petit-vrate če se tiaka enkrat . . . 75 para za nadaljnja izvršenja primeren popust. Oznanila sprejema upravništvo lista.</p>	<p>Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:</p> <p>Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./1</p> <p>Poštni čekovni urad št. 11.197. Reklama nije so proste poštine</p>
	<p>Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 p za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštine še 25 D</p>	<p>Telefon uredništva št. 312.</p>	<p>Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.</p>

Boj za stalnost našega nameščenja.

Učiteljsko društvo za Meziško dolino je zborovalo 18. decembra na Prevaljah v znamenju protesta proti premestitvi tov. Moderndorferja. Zborovanje se je razvilo v lepo, dostojno manifestacijo za naše državljanske pravice in za stalnost našega nameščenja. Odločne, ostre besede so bile izpregovorjene, a stvarne in brez osebne osti. Ni brez namena, ako omenjamo, da so v našem društvu združeni v lepi harmoniji tovariši in tovarišice različnega naziranja. Četudi odločno prevladuje prepričanje, da je kulturno-vzgojno delovanje važneje in našem poklicu prikladnejše kot strankarsko, vendar nam naša toleranca ne dopušča, da bi komu kratili svobodo političnega udejstvovanja.

Tovariš predsednik je poročal o zadevi Moderndorferja in pojasnjeval stališče stanovske organizacije, ki smatra zadevo kot skupno zadevo vsega učiteljstva. Upanje je, da se vendar doseže redna disciplinarna preiskava. Kar razburja vse učiteljstvo, je način Moderndorferjevega premeščenja, poseganje politične oblasti v kompetenco šolske oblasti, težko discipliniranje brez disciplinarne preiskave. Nas, člani društva vzmernirja zlasti dejstvo, da se delavnemu tovarišu, čegar zasluge za utrjenje narodne in državne zavesti na meji ne more nihče tajiti, pritisne na tak način pečat prevratnega elementa.

Mi, ki smo kot koroški učitelji toliko pretrpeli pod nemškimi režimom in leta preživeli v prognanstvu, v zakotnih nemških krajih, vidimo v naši državi zaščitnico svobode in pravice in si brez protesta te vere ne damo vzeti. Ne branimo, kar se brani ne da; nam stanovska organizacija ni za to tu, da bi ščitila prestopke posameznikov, prepuščamo vsakemu, da nosi posledice svojih dejanj, ki niso v skladu s poklicem. Uvidevamo, da ni reda v državi brez priznanja avtoritete, a najvišja avtoriteta nam je zakon, ki ga mora spoštovati vsakdo in pred katerim ne priznavamo državljanov druge vrste.

Tudi mi jih vidimo na delu tajne, razdirajoče sile, a osupli stojimo pred držav-

no modrostjo, ki jih išče v naših vrstah. Če je to napreden režim, se zanj zahvaljujemo, mi rabimo samo objektivnega!

Ko je naznanil predsednik sklep odbora, da daje ta svoje mandate društvu na razpolago, ker se mu dosedaj ni posrečilo doseči v Moderndorferjevi zadevi kak uspeh, se je odboru soglasno izrekla zaupnica, ker smo se vsi prepričali, da je storil, kar je bilo v njegovih močeh. Naprosili smo ga, da še vnaprej zastopa z dosedanjo vneto naše stanovske koristi.

V zadevi Moderndorferjevi so se še ozlašali razni govorniki in končno utemeljitev resolucije, ki jo je odbor sklenil predložiti plenumu. V daljših izvajanjih je prepričevalno dokazoval, zakaj se moramo učitelji boriti za stalnost nameščenja in zakaj bi bilo popuščanje od te pravice zločin na našem poklicu. Zahteva po učiteljevi stalnosti izhaja nujno iz značaja našega poklicnega dela, ki mora koreniniti v ljudstvu, ki more le, ako učitelj smotreno snuje vedno nove vezi med šolo in domom in ima zavest, da ne bo na kulturni njivi samo oral in sejal, ampak da bo deležen tudi sadov svojega truda. V tem je bistvena razlika med nami in drugimi uradniškimi poklici. Če uprava ne kaže potrebnega razumevanja za naša stremjenja, moramo to v interesu dobre stvari obžalovati.

Resolucije

sprejete na zbor. učit. društva za Meziško dolino dne 18. dec. 1921.

Nenadna, od prezidija pokrajinske vlade odredjena premestitev tov. Moderndorferja, ki nosi znake težkega discipliniranja, nas je globoko zadela v našem pravem čutu in osupli in do duše vznemirjeni stojimo pred dejstvom, da se oblasti ni zdelo vredno, svoj ukrep utemeljiti s sklicevanjem na zakon ali kako zakonito odredbo, da se ji ni zdelo potrebno, dati disciplinirancu priliko za zagovor.

Mi, ki smo poznali dosedaj samo dva načina uradno odredjene premestitve, t. j. iz tehničnih službenih razlogov ali rednim disciplinarnim putem, ne vidimo nobene pravne podlage za to premestitev.

Stoječ na stališču zakona in poslušajoč se svojih državljanjskih pravic zato slovesno ugovarjamo proti temu načinu

premeščenja, ki ogroža naše najvitalnejše pravice.

Tovarišu Moderndorferju, kojega narodna delavnost in požrtvovalnost je tako znana, da ne rabi v tem pogledu našega pričanja, izražamo svoje simpatije in izjavljamo, da smo brez ozira na stališče posmeznika napram njegovemu javnemu nastopu in delovanju vsi prepričani, da je napravil vedno bona fides kot iskren patriot.

Izjavljamo nadalje, da kljub zavesti, da ne smemo ob dani priliki računati na upoštevanje narodnih zaslug in da se v tem oziru ne moremo ubraniti občutka dvojne mere in kljub zavesti, da ne najdemo pri oblastih onega dobrohotnega razumevanja naših stremljenj, ki bi ga zlasti tu na meji želeli, ne omahnemo v svojem narodnem idealizmu in ne kretnemo od pravega pota, marveč hočemo še

zavestneje in z večjo vneto izvrševati svojo nalogo, t. j. utrjevati in vzgajati narodno in državno zavest na meji, da pa odklanjamo odgovornost, ako postanejo naše sile šibkeje, ker se redčijo vrste naših najboljših narodnih delavcev.

Prepričani, da bo vnet sejalac na kulturnem polju le tisti, ki bo imel zavest, da dočaka tudi žetev, izjavljamo končno, da smatramo stalnost učiteljevega nameščenja kot iz značaja našega poklica izhajajočo nujnost in kot bistven predpogoj za uspešno izvrševanje naše vzgojne misije ter izražamo trdno uverjenje, da bo poverjeništvo UJU v Ljubljani od svoje strani vse storilo, da se ustvari čim trdnjša zakonita jamstva proti kršitvi težko priborjene in dragocene nam pravice stalnosti našega nameščenja in da se izvede z novim šolskim zakonom popolna ločitev šolske uprave od politične.

Petdesetgodšnjica „Hrv. pedagoško - književnoga zbora“.

Godine 1871. osnovao je zagrebački učitelj Ivan Filipović sa svojim drugovima Mijatom Stojanovićem, Skenderom Fapkovićem, Ljudevitom Mocem, Stjepanom Basaričkom i dr. Književno pedagoško društvo, kojemu je pripadalo u zadatak, da skrbi za stručnu i općenu obrazovanost učiteljstva osnovnih škola izdavanjem knjiga i listova. U novembru napomenute godine započelo je društvo svoj rad izdavanjem Velike Didaktike od Jana Amosa Komenskoga. Do danas izdalo je to društvo pučkih učitelja do 200 knjiga iz područja pedagoške literature i oko 150 knjiga za mladež. No rad „Hrv. pedagoško književnoga zbora“ nije se kretao jedino oko čisto stručnih pedagoških i školskih pitanja, već je taj rad značajan i za razvitak učiteljskoga organizovanog života u Hrvatskoj i Slavoniji. Svaka inicijativa za izgradnju drugih učiteljskih organizacija i institucija potekla je iz „Zbora“, pa se on punim pravom smatra maticom učiteljskoga javnog djelovanja.

Dne 29. prosinca 1921. održana je u dvorani Hrv. učiteljskog doma XLVI. glavna skupština Zbora, a nakon nje svečana sjednica, u kojoj je svečanim načinom proslavljena pedeseta godišnjica opstojanju toga društva. U glavnoj skupšti-

ni primljeni su na znanje izvještaji funkcionara o društvenem radu za minulu radnu godinu. Te je godine izdao Zbor četiri knjige i to Posebnu nauku o obuci od Stjepana Basarička, Besjede na Djedu od Davorina Trstenjaka, Majčine zapiske od Josipe Radošević i Nove ruske pripovjetke za mladež od Ljud. Krajačića. Isto je izdavao tri lista, naučno pedagošku smotru „Napredak“, „Hrv. učiteljski dom, list za pitanja staleška“ i „Smilje“, ilustrirani list za mladež.

U godini 1920. imao je Zbor na skladištu 34.668 knjiga, a pod godinom je od toga rasprodano 16.964 knjige. Na skladištu je preostalo na koncu te godine 17.704 knjige u vrijednosti od 106.158 K 14 f. U toj je godini povećana imovina Zborova za 96.154 K 65 f. Primici iznosili su 262.388 K 04 f., a izdaci 243.483 K 14 f. Cjelokupna imovina iznosila je na svršetku godine 1920. 379.690 K 69 f. Na prijedlog upravnoga odbora odobrila je glavna skupština proračun za godinu 1922 s potrebom o iznosu od 323.877 K 34 f.

U toj skupštini izabrani su za počasne članove „Hrv. pedagoško-književnoga zbora“ dr. Vojislav Bakić, bivši ravnatelj učiteljske škole u Beogradu, Marija Jambrišakova, umirovljena ravnateljica viših

LISTEK.

Žena, obitelj in narod.

(Aforizmi.)

Dajte mi dobrih mater in dal vam bom dober narod!
Rousseau.
Ko bi imeli vzgojene matere, rodile bi te že vzgojeno deco!
Goethe.

iz mojih zapiskov:

Kulture ne merimo po duševnem vidu izrednih nadarjencev in po njih ustvarjajočih vrednotah, temveč po splošni naobrazbi in npravnem značaju celokupnega naroda! —

Prvina in temelj narodu je obitelj. Ona obnavlja zarod in mu daje prvo telesno in moralno vzgojo. Duh, ki vlada v obitelji in se polagoma, neopaženo otroku vceplja v njegovo mlado mehko dušo, je usodepolna dota, ki jo vzamejo otroci v življenje seboj v svoje dobro ali zlo! —

Ni vsaka posebnost, ki jo odkrijemo na sebi ali na drugih, prirojena, temveč pogostoma sad dolgotrajne, vplivne vzgoje v zgodnji mladosti! —

Trebalo bi nam mnogo manj otroških zavetišč, hiralnic, pomožnih šol in prisilnih delavnic, ko bi imeli več dobrih mater! —

Kako odločilna je vzgoja po stariših in kako močan in trajen je njen vpliv, najbolje vidi učitelj v šoli. Tu leži pisano polje svežih zdravih cvetk in med njimi tanka vela stebelca z brezbarvnimi cvetovi. Žal, da je ovelih neobglenih cvetk mnogo, a onih le skromno število.

Kako prijetno in plodonosno je učiteljevo delo z otroci, ki prihajajo iz hiš, kjer se vešči in razumni starši resno in smotreno bavijo z deco v vzgojni smeri in skrbijo tudi za njen telesni blagor. Koliko truda, obzira in dostikrat brezuspešnega časa in dela pa potratijo učitelji na otrocih, ki prihajajo v šolo z brezočnim zanemarjenim telesom in s pohabljeno dušo! —

Ko bi matere vedele, koliko tragiko gleda včasih učitelj v šoli in kolikokrat one podirajo to, kar učitelj s težavo zida! Ko bi se zavedale v polni meri odgovornosti materinstva, bi strnile amazonske vrste in soglasno zahtevale od države, da jih uči, česar ne znajo, da postanejo boljše matere in gospodinje. —

Vsi stanovi imajo svoje šole in učitelje, le bodoča žena in gospodinja mora sprejemati starokopitne tradicije ali pa iz neprijetnih izkušenj iskati novih dobrih potov. Zapisala sem te besede že enkrat, a to vprašanje se mi zdi vedno bolj pereče in kadarkoli se z njim bavim, mi vstaja pobožna želja: **Da bi imela milijone! Tratila bi jih za vzgojo mater!**

Razmere so danes takšne, da mora mnogo mater svoj čas in svoje moči brez oddiha posvečati zaslužku, s tem pa jim gineva zmisel in skrb za dom in vzgojo otrok. Ni dosti, da dá žena sebi in možu nekaj potomcev in državi nekaj podaničkov. Njen cilj bodi, da dá narodu telesno

zdravih in krepkih ljudi s tako vzgojo, da si zamorejo ustvariti življenjsko srečo!

— Ljudi je treba prepričati o potrebi vzgoje! —

Mati, ki ima samo za svojega otroka odprto srce, nima pa kosčka kruha za tujega otroka in ne krpe, da bi si pokrtil in ogrel z njo telo, ni prava mati!

— Čini se mi velika pedagoška napaka, da tiščimo v ljudsko šolo obvezne predmete gospodinjstva in pri vsaki priliki spominjamo deklico — otroka na njen bodoči poklic. Učenke 12—14 let hčejo biti še otroci, zato skoraj zaman iščemo v tej dobi resnega zanimanja za izrecne materinske, ženske in gospodinj-ske dolžnosti. Njih želje glede bodočega poklica nastanejo impulzivno po trenutnem razpoloženju vsled zunanjih vplivov, pa se navadno hitro razprše ter napravijo prostor drugim. Zato je bolje, da usmerimo njih vzgojo in pouk tako, da vse njihove sposobnosti smotreno vzbujamo in jih vsestransko in v različnih oblikah vežbamo. Napravimo iz njih lju-

djevojačkih škola, Mihajlo Jovič, predsednik Udruženja Jugoslavenskoga učiteljstva, Jelije Kempf, školski nadzornik, Ljudevit Dvorniković, prof. učiteljske škole v Sarajevu, Mihajlo Stanojevič, urednik Učitelja u Beogradu, Milka Pogačič, ravnateljica više djevojačke škole, dr. Jure Turić, prof. više pedagoške škole u Zagrebu, Janko Leskovar, školski nadzornik, dr. Tugomir Alaupović, povjerenik za prosvjeto i vjero u Zagrebu, Vladimir Nator, prof. učiteljske škole, dr. Paja Radosavljevič, prof. univerziteta u New-Yorku, dr. Stjepan Bosanac, zem. školski nadzornik za srednje škole i dr. Dane Trbojevič, ravnatelj II. ženske realne gimnazije u Zagrebu. Za prave članove Zbora izabrani su dosadašnji članovi dopisnici Danijel Bator, prof. učiteljske škole u Osijeku, Grga Brigljevič, prof. učiteljske škole u Petrinji, Risto Ognjanović, prof. učiteljske škole u Skoplju, Josipa Radošević, učiteljica u Zagrebu i Vjekoslav Dominiković, ravnatelj grad. škole u Zagrebu. Novi članovi dopisnici postali su Rudolfo Franjin Madjer, Milič Majstorović, Radoša Stefanović i Pavel Flerč.

U svečanoj sjednici, koja je održana nakon glavne skupštine, ocrtao je u vrlo lijepem govoru predsjednik dr. Sigismund Čajkovac pedesetogodišnji rad „Hrv. ped. knjiž. Zbora“. Naročito je istaknuo one ideje, koje su kroz pedeset godina vodile rad toga društva i istakao ljude, koji su te zamisli provodili u život. Društveni tajnik osvrnuo se na književni rad zborov, pa je karakterizirao pojedine faze u njegovu pedesetogodišnjem razvitku. Na završetku skupštine pozdravio je Zborom nastojanja dr. Tugomir Alaupović, povjerenik za prosvjeto i vjero.

Zakon o draginjskih dokladah in učiteljstvo ob severni državni meji.

Ljubljanski dopisni urad je poročal, da je bil sprejet zakon o draginjskih dokladah državnim uradnikom.

Učiteljstvo dravske in mežiške doline pa mora odločno protestirati radi atentata, ki se je izvršil nad omenjenim učiteljstvom iz teh okrajev potom členu I. te odredbe, s katerim se je uvrstilo vse učiteljstvo kakor tudi ostalo uradništvo iz mežiške in dravske doline v V. draginjski razred, tako da bo prejemale to uradništvo najmanjše draginjske doklade.

Vedno in vedno so apelirali na našo zavednost in požrtvovalnost — tako javnost, oblast in tudi sam poverjenik za uk in bogočastje — učiteljstvo ob meji delaj v šoli, delaj izven šole, organiziraj, delaj na prosvetnem polju — to je tvoja dolžnost do naroda, do države, do naraščaja in do samega sebe.

Res potrebno je bilo tu in tam med uradništvom še navduševalnih besed — v mežiško dolino k sreči ni prišel nihče — ker je pač vse vedelo, da v mežiški dolini kakor tudi v dravski, je elit trupa, so izvežbani narodni in prosvetni propagatorji, ki so že tako daleč, da je treba precej časa, da je mogoče pregledati in oceniti njih delo na vsakem polju izven šole.

Njeh morem se pa ubraniti utisa, posebno ker je „Slov. Narod“ kot debelo tiskano poročal, da je poslanec Reisner eskrbel, da je bilo uradništvo nekaterih mest in trgov v Sloveniji uvrščeno v tretji in četrti draginjski razred — da se je s tem hotelo pridobiti naklonjenost uradništva omenjenih mest in trgov. Gotovo se je izvršila ta razdelitev v višje razrede šele po pritiskanju kljuk, v drugem kraju pa z ugotovitvijo, da dajo ome-

di, ki se ukvarjajo z življenjem in z dejstvi, katera jih obdajajo, ter si znajo v različnih položajih življenja pomagati. O načinu tega vzgojnopoučnega dela je skoraj odveč govoriti, ker je v prvi vrsti odvisen od učiteljeve osebnosti in njegove dobre volje.

Pomotoma mislimo, da je samo vzgojiteljem po šolah in zavodih treba znati dušeslovja in vzgoje, a naše matere kot najvažnejše vzgojevateljice naroda se komaj zavedajo svoje in duše otrokove. Zato bodita dušeslovje in pouk v vzgoji prva in najvažnejša predmeta na gospodinjskih in materinskih šolah.

Vsem onim, ki nimajo vpogleda v učne načrte gospodinjskih in kmetijsko-gospodinjskih tečajev in šol, zapišem tukaj predmete, ki se danes že povečini goje, da vidijo potrebo in dobroto takega pouka.

Gospodinjsvo: gospodinjsko računstvo in knjigovodstvo, kuhanje, kemija in redilnost živil, o hranitbi (zdravih in bolnih dojenčkov).

njena mesta največ uradniških glasov ob priliki volitev. Jasno je pa, da tisti, ki so predlagali to razvrstitev v draginjske razrede in se pri tem niso ozirali na mežiško in dravsko dolino — ne poznajo delo in težkaja položaja učiteljstva in uradništva v severnih obmejnih krajih naše države.

V enem, kakor v drugem slučaju, je to javen državni, narodni in socialni škandal, da se je moglo prezreti našo severno mejo. Prepričan sem, da bo imelo to posledice. Konstatiram samo, da je vsak učitelj v mežiški dolini dobesedno narodni mučenik še iz časov bivše Avstrije. Vse učiteljstvo mežiške doline se je ubijalo v narodno-propagandnem delu na Koroškem, za časa plebiscita. Delo, ki ga vrši danes uradništvo v mežiški dolini, v šoli in izven šole je v narodnem pomenu najvažnejša pridobitev, vzdržuje naval germanizacije, ki bi lahko preplavil del Slovenije. Vsak delavec, na kateremsi bodi polju, pa bo vedel, koliko gmotnih žrtev se more doprinesti predno se izvrši kaka ideja.

Sumiti moramo, da dotični faktorji, ki so predlagali in udeležili to uredbo, ne poznajo mežiške in dravske doline in njenih nujnih potreb, ali jim je pa dotično uradništvo antipatično, ker mogoče ni v njihovi stranki.

Druge naše državne meje, tako kraje ob Primorju kakor tudi v Prekmurju, so uvrstili v dva draginjska razreda višje, kakor pa pokrajine ob severni meji. Kakšni razlogi so vedli odgovorne faktorje do tega, da so to storili in pri tem izpustili najvažnejšo severno mejo — to je nam popolnoma nejasno.

Ako bi se tudi gledalo samo na življenjske potrebe pri razdelitvi krajev v draginjske razrede, bi morala mežiška in dravska dolina priti v razred v katerem je Ljubljana. Mežiška in dravska dolina je izrazito industrijski kraj, je povrh še od centrov najbolj oddaljen in je raditega draginja za 5 do 10% višja, kakor je pa v Mariboru ali pa v Ljubljani. Živež, ki se v jako majhni meri producira, po navadi ni dostopen uradniku v teh krajih, ker ga porabi producent sam in ga mora povečini producent sam kupovati. Drugi del potrebščin pa se za višjo ceno iztihotapi preko granice.

Jasno je, da bo dala ta razdelitev v draginjske razrede povod, da bodo najboljši uradniki, navdušeni požrtvovalni delavci izven šole, silili in dosegli, da bodo nastanjeni v mestih in trgih, kjer bodo dobili za manjši trud večjo nagrado. Umevno je, da uradnik v mestu ni vprežen v delo izven urada v korist državi, ker so ti kraji naseljeni od izobražencev. Uradnik v mestu, kot posameznik, sploh niti ne pride v poštev pri zunanjem delu izven urada, pač pa učitelj na deželi, ki more biti organizator in duševni vodja. Uradnik v mestu ima pa tudi priliko si pridobiti postranskih zaslužkov, medtem ko naj uradnik na deželi doprinaša samo žrtve. Ako pusti uradnik na deželi svojo deco šolati, ga stane to ogromne vsote, uradnika v mestu pa razmeroma jako malo.

Moja želja je, da bi se učiteljstvo, kakor vse ostalo uradništvo združilo in zahtevalo od svojih organizacij, da se jim popravi storjeno krivico in da zadoščenje za zapostavljenje in nepriznanje njihovega dela izven urada. Omenjeno željo pa ne izrekam raditega, da bi bil sam deležen tistih dinarčkov, za katere sem trenutno prikrajšan, ker je skoro sigurno, da bom odstopil iz vrst državnega uradništva, temveč gre se za princip, da zahte-

Šivanje: izdelovanje enostavnega perila in obleke. Krpanje.

Pranje: snaženje in čuvanje obleke in perila.

Gojitev stanovanj.

Nauk o ekonomični izrabi časa, materiala in prostora.

Zdravstvo: gojenje zdravja, strežba bolnikom, prva pomoč v nezgodah. Gojenje dojenčkov.

Gojenje domače umetnosti (ročna dela, petje).

Obdelovanje vrta in gojenje cvetic. Živnoredja.

Vzgoja značajev se pri vsem tem rada prezre, ali pa se prepušča priložnosti, a že stari Sokrat je uvidel, da se čednost zamore učiti. Zato bi bilo v svrhu obče prosvete želeli, da se dekletom sistematično na filozofsko-etični podlagi podajajo norme in inicijativa k samovzgoji in samokritiki kot nekaj kažipot za življenje in zakon! **Regina Gobec.**

vamo mi „Hlapci Jerneji“ plačo za svoje delo v isti meri, ki nam gre. Sinekure naj obstojajo in naj se delajo, nikakor pa ne smejo biti sankcionirane potom zakona ali odredbe.

Učiteljstvo in Ferijalni Savez.

Tri leta že obstoji udruženje vseh srednješkolskih in visokoškolskih dijakov ter profesorjev, ki si je stavilo nalogo, organizirati v velikih počitnicah potovanja po vseh pokrajinah naše širne domovine in s tem omogočiti svojim članom in članicam spoznavati krasoto naše domovine, naš jugoslovenski narod in prilike v raznih pokrajinah. To je „Ferijski Savez“.

Ferijski Savez je kulturna nadstrankarska ustanova, katera temelji na principu narodnega jedinstva. Sedež centralne je v Beogradu, podružnice pa ima na vseh univerzah in srednješkolskih zavodih naše kraljevine. Ferijski Savez priobavlja svojim članom olajšave in popuste na vseh državnih železnicah (75% popust), parobrodih, pri planinskih kočah, pri razgledovanju tvornic, rudnikov itd.

Po vseh mestih, kjer obstojajo podružnice se ustanavljajo svratišta (t. j. nekaki hoteli Ferijalnega Saveza), kjer dobe člani brezplačna prenočišča, eventualno tudi hrano, člani dotičnega mesta so pa na razpolago došlim potnikom F. S. kot vodniki. Poleg tega nudi Ferijski Savez svojim članom še mnogo drugih ugodnosti.

Ferijski Savez uživa vsestransko podporo pri meščanstvu, kakor tudi pri državnih in vojnih oblastih. Kongres delegatov vseh podružnic, ki se je sestel in zboroval v Sarajevu v dneh 3., 4. in 5. avgusta 1921. je pokazal lepo razumevanje in enodušnost, in se odločil, da Savez še bolj razširi delokrog svojega delovanja in da še bolj okrepi organizacijo. Na omenjenem kongresu se je zatorej sklenilo tudi učiteljstvo pritegniti k Ferijalnemu Savezu in mu omogočiti potovanja in naučne ekskurzije širom naše ujednjene domovine ter tako omogočiti vzgojiteljem naše mladine vpjajati v sebe vse vtise od Triglava do Ohrida, od sinjih valov jugoslovanskega morja do modrih valov široke Donave. Vsi ti vtisi, doživljaji in spoznanja, ki jih bodo utrdili v ljubezni do naše velike in svobodne zemlje, pa naj jim potem služijo praktično pri pouku zemljepisja, domoznanstva itd.

Kongres je izdelal posebna pravila, ki omogočajo učiteljstvu ustanavljanje lastnih organizacij Ferijalnega Saveza. Ustanovite zatorej povsod „Mesna udruženja Ferijalnega Saveza“, ki nudijo učiteljstvu vse društvene ugodnosti. Pripravljajni odbori naj se obračajo glede pojasnil direktno na: Glavno poverništvo „Ferijsalnega Saveza“ u Beogradu II., Beogradska gimnazija — Poenkarcva ulica.

Iz Jugoslavije.

UČITELJSTVU, KI BO DELALO NA IZPREMEMBI RADOJEVIČEVEGA NAČRTA ŠOLSKEGA ZAKONA.

Naše delo pri izdelavi šolskega zakona mora biti sistematično. Nič z manjšo vnmemo se nimamo lotiti točk, ki se tičejo šolstva, kakor onih, ki se tičejo naših stanovskih zadev. Vedeti moramo pri izdelavi, da izdelujemo zakon za desetletja in ne za dobo par let.

Ne zadošča pa, da imamo pred seboj le Radojevičev načrt, ker v njem morda česa manjka, kar imajo drugi načrti. Zato je neobhodno potrebno, da pregledamo točko za točko v drugih načrtih in vnesemo dobre določbe iz njih v Radojevičev načrt, če jih ta že ne vsebuje. V poštev pride v tem oziru posebno načrt, ki ga je izdelala „Zaveza jgsl. učit. v Ljubljani“ in je bil objavljen v 23. števu Uč. Tov. z dne 10. jun. 1920. in načrt, ki so ga izdelali zastopniki UJU in je bil objavljen v 60 do 71 števu „Narodne Prosvete“. Poleg tega je potreba pa preiti tudi točko za točko našega starega šolskega zakona in vnesti dobre določbe, ki jih vsebuje stara zakonodaja, tudi v nov načrt. Potrebno bi bilo, da se oglasijo tudi poznavalci šolskih zakonov drugih narodov in držav ter primerjajo šolske zakone drugih držav z našim načrtom šol. zakona ter predlagajo morebitne dobre določbe, da jih vnesemo v naš zakon. Prezreti ne smemo dr. Lončarjeve in Gangl-Fleretove brošure o reformi šolstva, kjer je označeno naše stališče in stališče moderne šolske reforme sploh; pregledati je te brošure stran za stranjo in primerjati novi načrt, če odgovarja tamošnjim načelom.

Načelna obravnava je potrebna še pred podrobno. Pri vsem našem delu pa

ne smemo pozabiti, da vsaka določba tujih zakonov tudi ni primerna za naše razmere in potrebe. Zato se nam zdi pogrešeno, če ne bo ministrstvo prosvete zadostno zaslišalo za mnenje tudi prosvetnih referentov posameznih pokrajin, ki bi s pomočjo anket šolskih strokovnjakov ugotovili, koliko odgovarja načrt šol. zakona tudi krajevnim prilikam in potrebam posameznih pokrajin, ter kaj bi bilo še potrebno vstaviti, da bomo z ozirom na krajevne potrebe lažje dosegli naš skupni prosvetni smoter v bodočnosti, potom šolskega zakona. Le taka izdelava šolskega zakona bi bila temeljita in zmožna ustvariti nam za nekaj desetletij dober zakon!

Referente okrajnih učiteljskih društev opozarjamo, da se pri delu na šolskem zakonu ozirajo na gorenja navodila; okrajna učiteljska društva naj poščejo tudi poznavalce tujih šolskih zakonov in jih naj naprosijo, da pregledajo novi načrt z ozirom na nje. Delo naj se pospeši in naj se čimprej pošljejo izpreminjalni in dopolnilni referati v Ljubljano, ker ima poseben odbor centralne še mnogo dela potem z enotno redakcijo načrta, s prestavo in propagando, da prodremo z našimi načeli tudi izven Slovenije in da se zainteresira tudi parlamentarne kroge za moderno smer šolske zakonodaje. — Žrtvuemo delo in čas sedaj v prvi vrsti temu vprašanju — rok je kratek!

Poverništvo UJU v Ljubljani.

— **Upokojitev tov. Mih. M. Stanojeviča.** V drugi števu Narodne Prosvete čitamo vest, ki nas je prav nemilo dirnila, da je namreč naš tov. Mih. M. Stanojevič upokojen. Tovariš Stanojevič je referent v ministrstvu prosvete v Beogradu. Njegova upokojitev se nanaša na redukcijo uradništva. Žal nam je in obžalujemo, da je ministrstvo upokojilo ravno tov. Stanojeviča, ki vživa izredne simpatije učiteljstva vseh pokrajin naše države in ki ga visoko čislamo zaradi njegove izredne marljivosti, inteligence in velikih zaslug, ki jih ima za našo organizacijo, stan in šolo. Tov. Stanojevič je urednik našega pedagoško znanstvenega glasila UJU „Učitelja“; on je član Glavnega odbora UJU; posebno velike zasluge si je pa stekel pri delu na načrtu šolskega zakona, ki so ga izdelali zastopniki UJU v Beogradu na anketi. Kot mož povsem modernih nazorov je z veliko vnmemo poročal o učiteljskem načrtu šol. zakona na I. drž. skupščini UJU v Zagrebu. Tov. Stanojeviča bomo pogrešali tembolj sedaj v ministrstvu prosvete, ko bo potrebna korektura in izprememba Radojevičevega načrta šol. zakona, ki bo potreben še temeljite remedure, predno se bo samo približal načrtu in nazorom šol. zak. UJU, ki jih je zastopal tov. Stanojevič v Zagrebu. V interesu UJU bi bilo, da bi tov. Stanojevič ostal v sedanjem trenutku na svojem mestu; pričakujemo pa od njega, da bo kljub temu kot član Glavnega odbora UJU uveljavil naša načela v načrtu zakona, ker uživa polno naše zaupanje.

— **Navodilo za dopisnike Učit. Tov.,** ki smo ga objavili glede poročanja o društvenih zborovanjih, izpopolnjujemo v toliko, da opozarjamo na današnje poročilo iz seje ožjega sosveta UJU, naj poročevalci o posameznih poglavjih tudi v svoja poročila napravijo primerne podnaslove, ki označujejo vsebino odstavka. To napravljaja društvena poročila preglednejša in zanimivejša.

— **Prekmurški miljč.** Prav po ključju mi je prišla v roke 10. „numera“ v Pešti izhajajoče „Domovine“ z dne 22. septembra l. l. Našel sem te-le cvetke v omenjenem listu: „ — — — Na naš stan (prekmurški) se ta molitev tudi gliha s tem razločkom, kaj mi ne od Taljanov, nego od Krajncov trpimo i želemo se osloboditi. Pri nas tudi s petami klačijo vse, ka je nam drago i sveto. Naš lepi jezik so do stivali s šol naši i prisiljavajo, nas svoj, pred nami nerazmeti jezik gučati. Vkray so nam zeli šole, pregnali čestnike (uradnike) naše i že se vtičejo v cerkevna dugovanja v vučenje s. vere naše navuk. Ta so zbrislali pravice — navade — spomenke naše — oskrunili nastave — kratijo nam naše narodno razveseljavanje, spevanje naše i prisiljavajo na nas priteziti svoj kranjski rešetarški obraz.“ — — — zakaj ne oslobodite vaši lastivnog brati gori? Zakaj ste nas tühine šli oslobajat? Hja, tam (Talijanom nasproti) bi krv trbelo točiti, to je pa ne vaša jakost! Vi ste samo z lampami (gojlo) junaški i z rečmi se nadivavate.“ — „Vaši bratje pod Taljanmi majo tudi slo-

* Vsak Slovenec, ki ni Prekmurec, je Prekmurcem „rešetar“.

venske šole, majo v svojem jeziku pisane novine, časopise i dñnok se tožijo, vi pa ešče nam naš jezik branite gučati?" — "Vi tak pravite, ka ste vi „osloboditelje“ pa „rešitelje“, mi pa tak pravimo, ka ste vi „colaske“ pa „rešetarje“, vi tak pravite, ka ste nas od robstva „rešili“, mi pa tak pravimo, ka ste nas v najhujšo robstvo „vrgli“, vi tak pravite, ka ste vi naši brati, mi pa tak pravimo „vrag“ je vaš brat, ne mi.“ — „V ogrski orsag (državo) pošilja Prekmurjski Glasnik tiste, šteri se me ne vidijo. Perse to bi dobro bilo za njega, či bi vsi oni, kem se jugoslavsko ravnanje ne vidi, prekšli v ogrski orsag, ar bi te naša krajina prazna gratala i oni bi z krajinski pečin z velikov radostojov prekoželi svoje listvo. Ali mi tak mislimo, ne je daleč cajt, gda do oni šli ta, odcek so prišli, na visike krajnske planine i tam do si zdihavali od lepoga „Prekmurja“. Prosim, to so samo nekatere cvetke iz ene same „numere“ omenjenega lista, a mislim, da kdor pregleda te, spozna prekmurškemu miljeju glavo in srce. Draginja, kot nikjer, do železniške postaje — pa saj za nas pridejo v poštev pravzaprav železniške postaje šele v deveti deželi, do katerih pa ni, da bi poskušal priti vsako leto, ker je dohod predrag. V Prekmurje spada prvovrstno, vestno in narodnozanesljivo učiteljstvo, kar velja tudi za drugo uradništvo. Ako se nas v resnici za tako tudi smatra, potem se nam vrnejo dnevnice;* ako pa se nas vpoštevava le kot manj vredno blago, potem pa smo za to krajino nesposobni; v tem slučaju pa proč z nami od tu v notranjščino Slovenije, magari „iz službenih ozirrov“. Upam, da ne bo protestiral niti eden izmed onih, ki smo prišli od onstran Mure semkaj „s trebuhom za kruhom“, kakor pravi lepo Klekl v svojih Novinah.

X. Y.
— **Poročila** sta se učiteljica Anica Kovačeva in učitelj Edmund Turnher iz Višnje gore.

— **Tovariša, ki bi imel še Učiteljskega Tovariša** s 23. avg. 1918. l. s prilogo prosimo, ako bi list lahko odstopil uredništvu Uč. Tov. in ga v ta namen poslal v Ljubljano.

— **Šolarji pri Sv. Barbari Sl. g. pri Mariboru** so nabrali za revne ruske otroke 408 K, učiteljstvo pa za ferijalni Savez za popravo Karadjordjevega konaka 200 kron, vrhutega nad 100 lističev po 4 K za učiteljski konvikt in pedagog. didakt. krožek v Mariboru. O novem letu velja razumna požrtvovalnost in stremljenje za složno delovanje; tovariši(-ice), vsi za jeden smoter! Tudi ta bo dosežen!

— **Iz Konjic.** Žalostne razmere vladajo v konjiškem okrajnem šolskem svetu. Menda ga ni okrajnega šolskega sveta, ki bi bil kompletan in že nad pol leta ne bi imel seje, kakor ravno „konjiški“. Pozivljamo šolsko oblast, da napravi v tem oziru red! Učiteljstvo je že skrajno nevoljno, ker mu ni vseeno, ako leže njih prošnje, vloge šolskih vodstev itd., ki se naj rešujejo pri plenarnih sejah, nerešene ter čakajo rešitve že nad pol leta. Kakor kažejo dejstva leži krivda na predsedstvu, ki radi postranskih ozirrov zavlačuje sklicanje seje, čeravno je žele nekateri člani, ki imajo zanimanje za šolske in učiteljske zadeve v okraju.

— **Tov. Hinku Klavora** je nagloma umrl na Božič sinček Milivoj Naše soznanje!

— **Učiteljstvu v Ljubljani in bližnji okolici!** Delegatinja ameriškega Rdečega križa **Pattie Day Miller** hoče po njenem obvestilu iz Beograda naši organizaciji **okoli 18. t. m.** predavati ljubljanskemu učiteljstvu o bistvu in pomenu te institucije s posebnim ozirom na šolstvo. Čim dobimo točno obvestilo glede dneva predavanja, javimo to našemu članstvu potom dnevnikov, na kar cenj, tovariš(-ice) že sedaj opozarjamo.

— **Vsem cenjenim tovarišem in tovarišicam,** kakor tudi raznim društvom, ki so se obrnili na me zastran glasbenega dela mladinske igre „**Kralj Matjaz**“, namenjajam tem potom, da so dotične glasbene točke v tisku in bodo izšle v najkrajšem času v založništvu Vilka Weixla v Mariboru, kamor se naj tudi naslovijo naročila. — **Ciril Pregelj.**

— **Jugoslavanski Matici** je darovala mladina l. m. deške osnovne šole 1500 K.

— **Iz znanega okraja. (Premestitev pod klobukom).** Predsedniku okr. šolskega sveta je bil učitelj R. hudo na poti in skušal se ga je iznebiti. Ker pa gospod predsednik iz raznih razlogov zadevo ni hotel spraviti v sejo okr. šolskega sveta,

* Prekmurje je iz teh ozirrov uvrščeno tudi en razred višje pri draginjskih dokladah. Uredn.

je naprosil enega svojih uradnikov — nekoga starega gospoda —, da je ta zdelal dotičnega učitelja v „Jugoslaviji“. List je sicer notico priobčil, priobčiti pa je moral nekaj dni za tem tudi popravek učitelja, kjer so bile vse trditve ovržene. (Tisti uradnik pač ni bil točno informiran!) — Ni trajalo dolgo, pa je bil dotični učitelj od višjega šolskega sveta premeščen. Premestitev se je torej izvršila zgolj na podlagi privatnih informacij na kako vplivno osebo pri višjem šolskem svetu.

Naši šolski odri dobro delujejo.

— **Vurberg pri Ptuj.** (Šolski oder.) Dne 22. grudnia je imela šola božičnico, ki je obsegala dve glavni točki: Proslava lepe naše domovine in uprizoritev božičnega večera z obdarovanjem učencev.

Naši malčki so s svojim prisrčnim petjem in z navdušenimi deklamacijami pokazali, da so ponosni Jugoslovanci, ki so vredni, da se jim priredi božičnica. Zato so pa bili tudi očarani z divnim božičnim drevescem in s prekrasnimi jaslavicami. Med zvonjenjem mило donečih božičnih zvončkov v gramofonu se je razgrnilo božično drevesce v svojem blesku, nato se je oglasil nad jaslavicami samospjev „Poglejte čudo se godi“. Nastala je tajnostna tišina kateri je sledilo petje in deklamacije božičnih pesmi. Pred obdarovanjem je nad vse čustveno deklamiral eden učencev: „Odpri srce, odpri roke...“

Vsi učenci so bili obdarovani z izvrstnim pecivom, ki ga je pripravila nadučiteljica sodelovanjem učiteljic. Otroci šoli naklonjenih staršev so po majhnih porcijah moke, mleka, masti, jaje, sadja nanosili toliko, da je bilo možno vseh 200 otrok obdarovati s sladkim pecivom in z božičnikom. Domači pek je daroval 100 žemelj za uboge šolarje. Učiteljstvo je oskrbelo iz lastnih prispevkov sladkor, nakit za drevesce in pripravo jaslje.

Šol. vodja je med privatnimi dobrotniki šole nabral 1500 K za nakup šol. potrebin (knjige, zvezke, pletilno volno, peresa, svinčnike, radirke), ki so se razdelile med ubožne šolarje.

Ganljiv je bil prizor po končani prireditvi, ko so obstopili starejši šolarji in njih roditelji šol. voditelja in se mu zahvaljevali za krasen užitek in darove. Hvaležno so povdarjali, da jim bo ta dan ostal v trajnem spominu.

— **Litijska šolska mladina** (Šolski oder.) priredi dne 5. in 6. januarja 1922 v Sokolski dvorani mladinsko igro „Pogumni Tonček“, pravljico v petih dejanjih s petjem. Čisti dobiček je namenjen za poravnavo dolga pri šolskih knjigah in za šolske potreščine.

— **Št. Jurij ob juž. želez.** (Šol. oder.) Na dan sv. Štefana priredila je tukajšnja šolska mladina lepo uspelo božično slavnost. Na vzporedu so bile žive slike, deklamacije, petje ter otroška igrca „Božiček“. Obilen obisk je pokazal, kako priljubljene so pri vseh slojih take predstave. Za revno rusko deco darovali so učenci in učenke 616 K, katera vsota se je poslala pokrajinski vladi v Ljubljano.

— **Iz šmarskega okraja. Pristava.** (Šolski oder.) Na Štefanovo je priredilo tukajšnje učiteljstvo s šolsko mladino predstavo. Na vzporedu sta bili dve kratki otroški igri, petje, deklamacije in živa slika. Čisti donesek se uporabi za ubogo šolsko deco. Mladina in odrasli, ki so napolnili šolsko sobo, so pozorno sledili dovršenim nastopom na odru. Bilo je v resnici zanimivo opazovati to pestro življenje, ki so nam ga nudili malčki. Kako samozavestno, brez vsake bojazni so nastopali! Posebno pa se je odlikoval Mirko v igri „Kaznovani šaljivec“. Poznal se je v vsem fini okus in rutina ge. Mušičeve, ki je z otroci naštudirala uloge. Pod vodstvom tov. Goričanove je zapela šolska mladina pesmi: Božično, Slovenec sem in Lepa naša domovina. Ubrani otroški glasovi so prijetno vplivali na poslušalce. Tovarišico je stalo mnogo truda, da je doseгла tako lepe uspehe v petju. Pevske točke in deklamacije so pokazale, koliko važnost pripisuje učiteljstvo nacionalni vzgoji. Prirediteljem naj bo v bodrilo k nadaljnemu delovanju.

Vestnik za učiteljsnike.

VABILO NA DEŽELO!

Po smrti šefovi pa je nastal prevrat. V tej dobi se je pričel tudi v naši občini širiti zloglasni »Štajerc«. Njegovi članki so bili polni gonje proti narodnim buditeljem, zlasti proti narodni duhovščini po svetopisemski resnici; udaril bom pastirja in razkropile se bodo ovce. Res je našel tudi »Štajerc« precej begajočih ovnov, ki so s slastjo povživali njegovo zel po-

sebno še, dokler jih je pital z brezplačno hrano.

Ker sem postal nadučitelj, so me veljaki hoteli priučiti, kako se pleše po njihovi »viži«. Dresura se je pričela.

Razposlal sem opomine radi šolskih zamud. V nedeljo po maši se odpro vrata in predme stopi mož, s klobukom na glavi. Vprašal sem ga po namenu častnega obiska. Srepa me motreč, stopil je predme in pričel: »Kaj ste mi poslali tisti „cegele“ za otroke?« Jaz: »Menda zato, ker otroke prereditno pošiljate v šolo.« »Otroci so naši in mi jih doma „nucamo“. Obleko jim kupite vi in jesti jim dajate, pa jih imejte vedno v šoli.« Jaz: »Bi se vam res najbolje prileglo, da bi jaz vaše otroke oblačil in redil.« On, v vedno milejšem tonu: »Ni dosti, da vas moramo tako drago plačevati; sedaj bi še radi od naše kazni obogateli, mi vam bomo že pomagali, saj mi tudi poznamo postavne.« Zbog take vljudnosti me je seve minila potrpežljivost. Vprašal sem še možica, kje želi najhitrejšega izhoda iz sobe, pri oknu ali pri vratih. Na to vprašanje mi sicer ni odgovoril, nač pa je naglo, brez pozdrava, kakor je brez njega prišel — izginil pri vratih, ko je zagledal gorjačo v moji roki. Ker je sam pri odhodu menda pozabil, kje je kljuka, sem še vrata za njim zaprl in prvo dejanje je bilo končano. Zunaj stoječi, ki so v duhu prisostvovali prizoru in poslušali ljubezniv pogovor v sobi, so se menda pa prepričali, da imam precej trdo glavo za priučenje njih „viže“. Nadaljno proceduro so ustavili.

Da se je pa pričelo delovanje med ljudstvom, je povzročil tale slučaj.

Bilo je pozno pomladi. Pri sosedu opazim nenavadno vrvenje. Ženske v jok, moški v stok. Pogledam tja in opazim, da je napanjalo lepo sosedovo kravo. Ker sem se prepričal, da so vse umetnosti navzočih brezuspešne, sem vzel požiralno cev, ki mi jo je podarila Kmetijska družba in sem šel k sosedu. Ko sem povedal kaj nameravam, me je hkrati pogledalo do 10 začudenih obrazov, ki so izražali Tomaževo neverjetnost. Ker ni bilo druge pomoči, mi je sosed, ne s prevelikim zaupanjem, dovolil poizkus. Sreča je bila na moji strani, poizkus se je popolnoma obnesel. S tem je bil led prebit, zaupanje je rastlo.

Koprivčev Žane si je zlomil nogo. Šli so v K... po zdravnika. Ker je bil pa ta poslanec, so zvedeli na žalost, da je odšel na Dunaj v »Reichsrat«.

Kaj sedaj? Pomagati si starši niso znali. Domislili so se, da bi mogoče učitelj tudi otroku pomagal, ker je rešil sosedu kravo. Poslali so po mene. Obvezal sem dečka za silo, mu uravnal nogo in pripeljali so ga srečno v 6 ur oddaljeno bolnico.

Rane obvezavati in ustavljati prevročo kri, sem imel večkrat priložnost o »žeganju«.

(Dalje prih.)

Književnost in umetnost.

— **k Slovenska Šolska Matica.** Publikacije za l. 1921. so dotiskane. Vsak društvenik dobi troje knjig in sicer: Pedagoški Zbornik (164 str.), uredil dr. K. Ozvald. — **Telovadba.** II. del (s 47 slikami in mnogimi načrti — 112 str.), spisala dr. Pivko in prof. Schaup. — **Posebno ukoslovje pouka v elementarnem razredu osnovnih šol** (76 str.), spisal Fr. Fink. Poleg teh knjig dobi vsak tudi „Letno poročilo“ t. j. imenik članov, seznam knjig itd. P. n. poverjenike iz naslednjih okrajev prosimo, da vpošljejo do 15. t. m. imenik članov in sicer: Krško, Logatec, Marenberg, Maribor - mesto, Ormož, Šoštanj. Zamudniki ne bodo tiskani v „imeniku“. Na naročila brez denarja se odber ne ozira; tudi položnic ne razpošilja posameznikom, ampak edinole poverjenikom.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

II. seja ozjega sosveta UJU poverj. Ljubljana, dne 17. decembra 1921.

Naše stališče v razmerju do pragmatike javnih nameščencev.

Poverjenik poroča, da je poslalo več društev dopise v zadevi poslovanja anketne glede splošne uradniške pragmatike. Nekatera društva navajajo, da so se njihovi člani udeležili uradniških shodov, na katerih je poročal poslanec prof. Reisner, ki je izjavil, da se učiteljskemu zrelostnemu izpitu ne namerava priznati enakovrednosti z zrelostnim izpitom ostalih srednjih šol (gimnazij, realk itd.). — Ozji sosvet odločno povdarja neomajno stališče slovenskega učiteljstva glede priznanja enakopravnosti zrelostnega izpita učiteljskega z onim ostalih srednjih šol, pravice, ki jo je učiteljstvo uživalo že doslej. Tudi sedaj, ko je na vidiku onovnenje splošne uradniške pragmatike, poverjeničstvo ni nikdar zanemarilo svoje dolžnosti in je opetovano opozorilo na naše učiteljske zahteve centralo v Beogradu, odkoder smo tudi zaprosili osnutek pragmatike. Začetkom decembra, čim smo poznali za omenjene trditve na uradniškili zborovanjih, smo se takoj obrnili na UJU v Beograd, odkoder pa še ni odgovora. Na zagrebški skupščini se nam je zagotovilo, da sta v anketi za uradniško pragmatiko dva učitelja. — Ozji sosvet sklepa, da se odpošlje deputacijo k poslancu prof. Reisnerju, ki naj izjavi, odkod ima podlago za svoje trditve. Zajedno se priporoča o predmetni zadevi zainteresirati našo splošno učiteljsko javnost v državi potom Narodne Prosvete.

Šolski uradni list.
Učit. društvo za kočevski okraj pošilja dopis v zadevi uvedbe „Šolskega uradnega lista“, kjer naj bi izhajale vse naredbe, tičočee se šolstva, takoj, ko pridejo v veljavo. Sedaj dobiva učiteljstvo povečini naredbe, ki so velike važnosti, ali prepozno, ali pa sploh ne. Tudi ni sedanjji „Uradni list“ dostopen vsemu učiteljstvu. — Tov. poverjenik pojasni, da je v tej zadevi že večkrat posredoval pri učni upravi, kjer pa so imeli vedno pomisleke, češ, da bi bil tak list predrag. Na predlog tov. Luznarja se sklene, poslati tozadevno vlogo na viš. šol. svet, naj uvede šol. ur. list, ki naj bi izhajal kot priloga Učit. tov., kadar bi se nabralo toliko snovi.

Privatne šole.

Ptujsko učiteljsko društvo se obrača proti privatnim, zakotnim šolam, kamor pošiljajo ptujski Nemci svoje otroke, ker jim duh javnih šol ne prija in se čutijo še vedno vzvišene nad Slovenci. Ker ni mogoče kontrolirati, ali se vrši pouk na teh šolah v jugoslovenskem duhu, se poziva naučna uprava, da jih nemudoma zapre. V tem smislu se odpošlje vloga na viš. š. svet.

Povišanje draginjskih doklad, dnevnice, nabavni prispevek.

Več. okr. društev poroča o naravnost obupnem stanju in katastrofalnem položaju članstva, iz katerega je edini izhod nujna takojšnja in izdatna pomoč. V to svrhu naj se čimprej zvišajo draginjske doklade (dnevnice) ter izplača primerni nabavni prispevek. Sklene se na to ponovno opozoriti glavni odbor. Na predlog tov. I. Dimnika se hoče zainteresirati o tekočih zadevah glavni odbor in časopisje (Nar. Pr.) s članki v srbohrvaščini.

Nabavljalne zadruge.

Okraj. društva: celjsko, konjiško, savinjsko itd. urgirajo, kaj je s pričetkom poslovanja nabavljalnih (potrošačkih) zadrug. Povečini so vsa društva za vrnitev odtegnjenih zneskov, nadaljno odtegovanje naj se pa ukine. V tem smislu se izjavi tudi ozji sosvet.

Bolniška biagajna učiteljstva, pogrebno vprašanje, zdravljenje učiteljstva v državnih zdravstvenih institutih.

Predsednik ljubljanskega učiteljskega društva je predaval o teh točkah dne 10. dec. 1921. v društvu. Predavanje je bilo priobčeno v stanovskem glasilu. — Ozji sosvet izjavlja, da je o ustanovitvi učiteljske bolniške blagajne naša organizacija že razpravljala svoječasno na celjskem zborovanju Zaveze in so se ob tej priliki tudi sestavila pravila. A čim je prišlo do določitve višine izplačil, prišli smo vedno na mrtvo točko. Ozji sosvet podpira tudi nadalje tako stremljenje in sklene, naj pride predlagatelj na prihodnje zborovanje širjega sosveta s konkretnim predlogi. — Ozji sosvet je odločno proti razpustu obstoječega društva „Samopomoči“ (naša gospodarska institucija za nakazilo podpore v slučaju smrti), ker ne moremo posegati v delokrog društva, ki je samostojno in baš sedaj je pričakovati z izpremembo pravil in raztegnitve na vso državo najlepšega razvoja. Nasprotno poziva ozji sosvet vse učiteljstvo, da se oklene naših starih, že obstoječih gospodarskih institucij, nikakor pa ne kaže, jih podirati z ustanavljanjem novih, ki služijo istemu cilju. — **V zadevi zdravljenja učiteljstva v javnih bolnišnicah in kopalniščih** se ugotovi, da kot nima nobena druga kategorija uradništva ugodnosti, tako tudi učiteljstvo ne. O stvari se je že interveniralo, sklene se, da se napravi še enkrat tozadevna vloga na ministrstvu prosvete in za narodovo zdravje. — Kar se

tiče **stanovanjskega pomanjkanja** mestnega učiteljstva, pojasni tov. poverjenik, da so se že napravili od strani organizacije koraki, tako pri šolskih oblastih, pri oddelku pokrajinske uprave za socialno skrb itd. Kolikor se je dognalo, je tozadevno uradno posredoval tudi višji šol. svet. — **Solarske maše**, Protestu glede nadaljnega obveznega nadziranja šolskih maš se ožji sosvet pridružuje in se izjavi, naj se dela z vsemi sredstvi na to, da se ukinejo, ker šol. maše ne spadajo k predpisanim verskim vajam. Obveznost nadzorstva pri teh šol. mašah je bila s sklepom v zadnji seji viš. š. sveta ukinjena. Viš. š. svet se pozove, naj nemudoma obvesti o tem sklepu šol. vodstva.

Predizobrazba učiteljic ženskih ročnih del.

Savinjsko učit. društvo opozarja, naj namešča višja šol. oblast na osnovnih in meščanskih šolah le take učiteljice ženskih ročnih del, ki imajo v to potrebno predizobrazbo. Najmanjša zahteva bodi: meščanska šola in strokovni tečaj ozir. šolanje na obrtnih šolah. Kandidatinje brez te potrebne predizobrazbe naj ne bodo pripuščene k izpitu. — Tov. Luznar se izraža proti nameščanju učiteljic žen. roč. del v tej obliki, kot se to dogaja v zadnjem času in se je uvedlo na podeželskih šolah, ker imajo učiteljice same za to potrebno kvalifikacijo — dela to slabo razpoloženje med ljudstvom. Zato predlaga: Predizobrazba specialnih učiteljic ž. r. d. bodi v bodoče popolno učiteljico s posebnim strokovnim tečajem, a na novo naj se drugih ne pripušča v službo. — Predlog se sprejme in sporoči na viš. š. svet.

Delitev logaškega okraj. učit. društva.

Glede na poslano poročilo logaškega odseka se izjavlja ožji sosvet za delitev tega društva, ker je teritorialno preveč obsežno, kar ni v korist društvenemu razvoju. — V tem smislu se obvesti društvo.

Razprodaja blokov v korist Učiteljskemu konviktu.

Učiteljski zbor jeseniške šole se obrača potom okraj. učit. dr. za radovljiški okraj na poverjeništvo za moralno podporo pri prodaji blokov v korist Učit. konviktu. — Ožji sosvet UJU poverj. Ljubljana izjavlja, da to akcijo učit. zbora na Jesenicah toplo pozdravlja ter v interesu stvari nujno priporoča vsem okraj. društvom, da se pozivu v čim najbolj izdatni meri odzovejo.

Tržiški krožek okraj. učit. društva za krški okraj

izraža vodstvu organizacije priznanje za vztrajno in požrtvovalno delovanje v prid šoli in učiteljstvu.

Povratak učiteljstva v Julijsko Benečijo.

Višji šol. svet je doposlal okrožnico v zadevi povratka učiteljev in profesorjev v Julijsko Benečijo. — Se vzame na znanje.

Glasbeni učitelj Hinko Družovič v Mariboru

pošilja k načrtu zakona narodnih šol svoje pripombe in predloge v glasbenem oziru, ki se izročijo odseku.

Društvo organistov in glasbenikov za Slovenijo

se obrača na UJU poverj. Ljubljana, da to podpre zahteve organistov-glasbenikov in se na merodajnih mestih zavzame za njihovo težnje v prilog zboljšanja gmotnega položaja. — Ožji sosvet sklone podvzeti potrebne ukrepe, kolikor je v moči in kompetenci naše organizacije.

Zamena stanovskih listov učit. zakonskih parov.

Ker je več društev za to, da se pri učit. zakonskih pari stanovski listi (Učit. Tovariši ali Popotnik za Zvonček) zamenjajo tudi nadalje kot je bilo to doslej, sklone ožji sosvet, da razveljavi sklep pokrajinske skupščine v Rogaški Slatini, s katerimi se je ta zamena uknila, ker je smatrati to pri zakonskih pari, katerih obojica plačuje polno članarino, za pravično. — Pri novih izkazih naj se vsak zakonski par izjavi, katere liste želi prejemati ozir. naj to javi naravnost upravnštvu listov UJU v Ljubljani (Učit. tiskarna).

Nova pravila.

UJU v Beogradu pošilja nova pravila, kakor jih je izpremenila 1. državna skupščina v Zagrebu. Pravila se razpošljejo vsem okr. učit. društvom.

Okrajnim učit. društvom. — Dosedaj se je oddajalo šele 16 okrajnih društev in vposlalo članske izkaze za l. 1922. Nujno pozivamo ostala društva, naj store svojo

dolžnost in čimprej pošljejo članske izkaze, da bo red zlasti pri prejemanju listov. **UJU poverj. Ljubljana.**

Društvene vesti

NAVODILA DOPISNIKOM!

1. Društvena poročila naj bodo kratka in stvarna, vsebujejo naj le aktualne razprave, ki zanimajo čim širši krog čitateljev.

2. Vsebujejo naj le sklepe zborovanj v posameznih vprašanjih, razprav in utemeljevanj ni potreba navajati poročilno.

3. Nad vsakim sklepom napravi v poročilu naslov, da čitatelj na prvi pogled vidi, o čem se razpravlja in kaj vsebuje dotični oddelek. To napravi društvena poročila zanimiva.

4. Opuščaj vse nebitne opise zborovanja in morebitne sestanke po zborovanju in osebne kulte, pozdrave, zahvale itd., ki jemljejo le dragocen prostor uredniku.

5. Društvena poročila naj nam dajo pregled o gibanju organizacije, v koliko učiteljstvo zasleduje aktualna stanovska vprašanja in kako stališče zavzema v posameznih vprašanjih; dajejo naj inicijativno centrali za potrebne korake in ukrepe, ki bi bili dobri.

Učiteljsko društvo in šolskih prijateljev za okraj ljubljanske okolice ima svoj redni občni zbor dne 21. 1. 1922. dopoldne ob 9. uri v telovadnici 1. mestne deške šole v Ljubljani (na Ledini). Na dnevnem redu je: 1. Pozdrav. 2. Vrtinarstvo v šoli. Poroča vrtnarski nadzornik g. Fran Črnagoj. 3. Državna skupščina UJU v Zagrebu. Poroča g. nadučitelj Anton Urbančič. 4. Novi načrt šolskega zakona. Poroča tajnik. 5. Volitev odbora. 6. Slučajnosti. Zberemo se pred šolo, da ne motimo pouka.

Ljubljansko učiteljsko društvo je zborovalo dne 7. januarja t. l. pri obilni udeležbi članov. Na dnevnem redu je bil Načrt šolskega zakona. Po daljši debati se uveljavila sklep, da je slednji v principu nesprejemljiv. Volitev odsekov. Izvoljeni so bili štirje odseki, ki imajo nalogo posamezne točke načrta natančno preštudirati ter predložiti na prihodnjem zborovanju popravljene, za nas sprejemljive načrt šol. zakona. — V slednjem se zainteresirajo naši tovariši v zakonadajni skupščini.

Učiteljsko društvo za Meziško dolino. Na zborovanju 18. dec. v Prevaljah je bila kot glavna točka na dnevnem redu referat tovariša M. o organizaciji našega bodočega izvensolskega delovanja. Bil je mišljen kot nadaljevanje lepega predavanja tov. Koširja na zadnjem zborovanju, kjer nam je predavatelj v živih primerih razkril sile razkrajajoče narodovo zdravje, tujo idejno navlako v našem kulturnem življenju in pot iz sedanjega mizerije, pot k narodu in neizčrpljivim vironi samobitne narodne kulture, ki jih nudi domača zgodovina, domača umetnost, domača narava in vse to kar je narod iz sebe ustvaril in še ustvarja.

Radi obilice pereh dni vprašanj se je moral referat postaviti z dnevnega reda. Morda se nikjer drugod tako resno ne razpravlja o idejnih temeljih, smernicah in organizaciji našega kulturnega dela, kot pri nas. Zato je škoda, da nas razne dnevne neprilike in zadeve odvrtačajo od pozitivnega dela.

Po poročilu tov. Doberška in Močnika o naši skupščini v Rog. Slatini, so se razvidnevale še razne stanovske zadeve in naš zastopnik v okrajnem šolskem svetu in v upravnem odboru poverjenstva UJU je imel obilo posla, da je zadovoljil vse interpelante in odgovoril na vsa vprašanja. Mimo drugih zadev je bil interpeliran radi zasedbe učiteljskih mest v Meziški dolini, radi imenovanja tov. Koširja kot nadzornika, radi stališča predsednika okr. šolskega sveta v Möderndorferjevi zadevi. Zahtevalo se je tudi pojasnilo, ali je naša stanovska organizacija že kaj ukrenila proti razvadi privat. intervencij, priporočil, predstavljanj pri vplivnih osebah, običaj, ki se je že tako udomačil, da smo zgubili že skoro čut za nedostojnost takega početja. Drugih priporočil učiteljstvo ne priznava kot uradno kvalifikacijo in druge intervencije odklanja kot od naših legitimnih zastopnikov v šol. korporacijah, kajti vse drugo ni v skladu z objektivnostjo, ki jo zahtevamo od šolske uprave.

Učiteljsko društvo za politični okr. Ljutomer ima svoj redni občni zbor v četrtek, dne 19. januarja t. l. v Radincih. Z ozirom na kratko odmerjen čas med obema vlakoma je začetek točno ob 9. uri. Spored: 1. Odobritev zadnjega zapisnika. 2. Došli dopisi. 3. Poročila društvenega

odбора in računskih pregledovalcev. 4. Volitev novega odbora in računskih pregledovalcev. 5. Določitev društvene članarine. 6. Razgovor o osnutku novega šolskega zakona za osnovne šole. 7. O prirodopisnem pouku v osnovni šoli. Nadaljuje tov. Ivančič. 8. O službenih premestitvah učiteljstva. Poroča tov. Cvetko. 9. Predlogi in nasveti društenikov. — Udeležba je obvezna. Odsotnost se mera opravičiti. — Predsednik.

Naša gospodarska organizacija.

g Članarina in darila za učiteljski konvikt: Tov. Joško Bergant z Grosupljega Din 5.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Belokranjsko učiteljsko društvo. Vase poročilo smo prejeli, ko je bil list že dotiskan.

Adiešiči, B. R.: Zaloga šolskih knjig nam še ni poslala izvoda. Ko ga dobimo, ga prejmeš v oceno. Pozdrav!

Okrajnim učiteljskim društvom: Vabila okr. uč. društev moramo najpозneje v torek imeti v rokah, da pridejo še isti teden v list. Prosimo, da se odpošiljalci na to ozirajo.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Naročnike našega lista, ki niso člani okrajnih učiteljskih društev, opozarjamo tem potom zadnjokrat, da poravnajo zaostalo naročnino za leto 1921 zanesljivo tekom 8 dni, sicer bomo prisiljeni isto na primeren način izterjati.

Vsem lanskim naročnikom, ki lista niso izrecno odpovedali, pošljemo tudi še to številko. Kdor nam te številke ne bo vrnil, ga smatramo za naročnika. Prihodnji številki bomo priložili položnico ter prosimo, da nam letošnji naročniki poravnajo polletno naročnino do konca t. m. Upravnik.

Štev. 1033/1.

RAZPIS.

Vsled naročila višjega šolskega sveta z dne 19. decembra 1921. štev. 16.139 se razpisuje izpraznjeno nadučiteljsko mesto na šestrazredni osnovni šoli v Prevaljah v stalno namestitev.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po predpisani poti do dne

5. februarja 1922.

pri podpisnem okrajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet v Prevaljah, dne 2. januarja 1922.

Odgovorni urednik:

Franc Štrukelj.

Last in založba UJU — poverjeništva Ljubljana.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

RISANKE

iz finega risalnega papirja 8 listov, z lepim ovitkom à K 5.—

razprodaja

Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Pri večjem naročilu popust!

Naši himni:

1. Lepa naša domovina.
2. Bože pravde.

Dvoglasno s spremljevanjem harmonija za šolsko mladino priredil Fran Marolt. Cena 1 krona. Naročila sprejema le Učiteljska tiskarna.

Najprimernejša darila za mladino!

Najprimernejša darila mladini so mladinske knjige. V ta namen priporoča **Učiteljska knjigarna** v prvi vrsti one mladinske spise, ki jih je založilo „Društvo za zgradbo učitelj. konvikta“ in sicer:

Engelbert Gangl: Spisi za mladino, I., II., III., IV., V., VI. zvezek po D	3.—
Andrej Rapč: " " " " " " " " " " " " " " " "	3.—
Mišjakov Julče: " " " " " " " " " " " " " " " "	3.—
Ivo Trošt: Moja setev. Spis za mladino, I. in II. zvezek po . . .	3.—
Pav. Flerč: Iz mladih let. Spis za mladino, in II. zvezek po . . .	3.—
Babica pripoveduje. Spis za mladino po . . .	3.—
Marko Šenjanin: Slovenski Robinzon	3:75
Fran Levstik: Zbrani spisi za mladino. broš. D 11:50, eleg vez. . .	13:50
Otroški oder. Sestavila Marica Gregoričeva (Stepančičeva). Igrice za mladino otroških vrtec in osnovnih šol brošura	4.—
Gustav Šilih: Nekoč je bilo jezero. vez.	12:50

V prid Učiteljskemu konviktu :

Žirovnik: Narodne pesmi, I., II. in III. stopnja, cena	D 1:25
Marolt: Narodne himne in domorodne pesmi za mladino	1:25
Te himne so odobrene od viš. šol. sveta za šolsko uporabo.	

Nadalje:

Rab. Tagore: Povestice. broš. D 2:50, vez.	D 3:50
Dr. Ivo Šorli: Bob in Tedi	7:50
Cvetko Golar: Prelepa Vasiljica	3:75
Bob za mladi zob (pesmice)	3:50
Oton Župančič: Sto ugank (pesmice)	—75
Mark Twain: Mali klatež broš. D 6:50 vez.	8.—
Fran Rojec: Tončkove sanje (igrice)	5.—
Ewald Botka: Dvonožec broš. D 12:50 vez.	14.—
Fran Levstik: Martin Krpan	5.—
Ivan Albrecht: Mlada greda (pesmice)	10.—
Jos. Pavčič: Našim malčkom (Malim pianistom)	10.—
Nemcova: Češke pravljice (I. in II. zvezek.) brošura	2:75
France Bevč: Pastirčki pri kresu in plesu broš. D 3.— vez.	4.—
Moj zverinjak	5.—
Čika - Jova Gradnik: Kalamandrija pesmice vez.	4.—
Zmaj: Malaj in Malon pesmice	3:50
Waschtetova: Pravljice	10.—
Milčinski: Pravljice	12.—
Trnjulčica, pravljica s slikami	9.—
Snegulčica	9.—
Rdeča kapica	9.—
Pepelka	9.—
Moji ljubčki, zivalske slike	8.—
Mladi slikar, knjžica za slikanje	6.—
Slike iz pravljic	6.—

Razen tega ima „Učiteljska knjigarna“ šolske potreščine, kakor zvezke in risanje lastnega izdelka, svinčnike, peresnike, peresa, radirke, vse po najnižjih cenah. — Solske pušice (peresnice) po D 1:25, 1:50, 2:10, 2:25, 6:25, 7:50.